

<http://gis.esri.com/library/userconf/proc00/professional/papers/PAP508/p508.htm>.

6. Guida operativa alla costruzione e gestione del Modello 231. Strumenti pratici per il professionista tecnico. 2003. ИКБ: <https://www.megaitaliaimedia.com/resources/files/pdf-libri/AL0688.pdf>

Гетьман А.Д., здобувач наукового ступеня доктора філософії кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ

ВАЖЛИВІСТЬ ЗАПОБІГАННЯ НЕЗАКОННОМУ ЗАВОЛОДІННЮ ПАСПОРТОМ ЧИ ІНШИМ ОСОБИСТИМ ВАЖЛИВИМ ДОКУМЕНТОМ

Чинне законодавство України передбачає широкий спектр гарантованих Конституцією прав і свобод людини, реалізація яких, в більшості випадків, передбачає процес ідентифікації особи. У сучасному суспільстві всі юридично значимі факти і відносини підлягають обов'язковому документальному посвідченню.

Надання кримінально-правової охорони різним видам документів відіграє важливу роль у встановленні меж між допустимою і забороненою поведінкою. Так, особливого значення набувають кримінально-правові норми, які визначають підстави кримінальної відповідальності за злочини предметом яких є важливі особисті документи.

Диспозиція ч. 3 ст. 357 КК передбачає відповідальність за незаконне заволодіння в будь-який спосіб паспортом або іншим важливим особистим документом.

В чинному законодавстві України відсутній чіткий перелік документів, які слід відносити до особистих важливих документів, проте завдяки системному аналізу законодавства України можна зробити висновок, що такі документи засвідчують статус особи, належні їй права, її особистість. Без зазначених документів істотно

ускладнюється або взагалі унеможлиблюється нормальне існування особи як суб'єкта суспільних відносин.

Стає зрозумілим, що розглядуваний злочин завдає шкоду насамперед інтересам громадян, які на законних підставах володіють відповідним документом. Водночас, паспорт, як і інші особисті документи, мають уніфіковану форму та видаються уповноваженими суб'єктами управлінської діяльності. Таким чином, незаконне заволодіння паспортом або іншим важливим документом розриває зв'язок між державою та власником такого документа, у зв'язку з чим державі заподіюється істотна шкода.

Водночас, статистичні дані стосовно кримінальних правопорушень, передбачених саме ч. 3 ст. 357 КК України (незаконне заволодіння будь-яким способом паспортом або іншим важливим особистим документом), згідно з якими у 2014 р. засуджено 57 осіб, в той час як у 2016 р. - 24, що на 57,8 % менше ніж у попередній обліковий період. Таким чином незважаючи на підвищення кількості облікових злочинів за ст. 357 КК України у 2016 р. на 10,3 % число засуджених осіб за незаконне заволодіння паспортом або іншим важливим особистим документом зменшилось на 57,8 %.

Це свідчить про значну латентність злочинів та не бажання правоохоронних органів розслідувати зазначені злочини, адже незважаючи на те, що злочини даної категорії хоча й відносяться до злочинів невеликої тяжкості, вони завдають істотної шкоди правам і законним інтересам фізичних, юридичних осіб та державі.

Необхідно також зазначити фактори, що підвищують суспільну небезпечність зазначеного злочину, адже незаконне заволодіння важливими особистими документами дуже часто служить способом вчинення або засобом приховання інших більш небезпечних злочинів, а саме: шахрайства, нелегальної міграції, контрабанди, торгівлі людьми, фіктивного підприємництва, підроблення документів і це далеко не вичерпний перелік злочинів, пов'язаних з використанням особистих важливих документів. Для забезпечення документального прикриття різного роду махінацій, шахраї

часто використовують викрадені паспорти громадян або ж їх ксерокопії.

Крім того, у протиправну діяльність з використанням паспортів обманом або хитрістю нерідко втягуються мало захищені категорії громадян: студенти, пенсіонери, безробітні, що зумовлює необхідність віктимологічної профілактики.

Таким чином, будь-які слабкі місця в системі управління ідентифікацією особи або недоліки захисту документів, як правило, використовуються мігрантами з нерегульованим статусом, злочинцями і терористами в усьому світі і є слабкою ланкою у глобальних зусиллях, спрямованих на забезпечення безпеки, стабільності, належного урядування та верховенства закону [1 с. 8].

Таким чином, враховуючи значну латентність, суспільно-небезпечні наслідки, які спричиняє зазначений злочин та шкоду яка завдається особі та державі є необґрунтованим небажання органів внутрішніх справ розслідувати злочини даної категорії та не вчинення жодних дій спрямованих на їх запобігання. У зв'язку з чим є нагальна необхідність у вивченні європейського досвіду у сфері запобігання злочинам щодо незаконного заволодіння паспортом або іншим важливим особистим документом та впровадження його у правову систему України.

Список використаних джерел:

1. Стінен Д. Безпека документів та управління ідентифікацією в Україні [Електронний ресурс] / Джон Стінен. - 2015. - Режим доступу до ресурсу: http://iom.org.ua/sites/default/files/doc_sec_ukr.pdf.